

ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการเปิดเผยการควบคุมภายในของธนาคาร ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

The relationship between corporate governance and internal control disclosure of banks listed on the Stock Exchange of Thailand

Received 30 April 2021

Revised 9 July 2021

Accepted 30 April 2021

อาภรณ์ แก้วทองค์,

พิมพ์ิศา พรหมมา,

ธนธรณ์ วิชัยดิษฐ์,

สุรชาติพย์ หนูสี และ ชรินทร์น โภคาเดช

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

Arporn Klaewtanong,

Pimpisa Promma,

Thnanton Vichaidit,

Sutatip Nusee and Charinrat Pokadate

Rajamangala Univesity of Technology Srivijaya

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการเปิดเผยการควบคุมภายในของธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปีและงบการเงิน ระหว่างปี พ.ศ. 2558-2562 จำนวน 11 ธนาคาร รวม 55 ข้อมูล โดยทำการศึกษาเป็นเวลา 5 ปี ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการเปิดเผยการควบคุมภายในของธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยตัวแปรการกำกับดูแลกิจการ ประกอบด้วย ขนาดของคณะกรรมการ สัดส่วนของกรรมการอิสระ สัดส่วนของกรรมการเพศหญิง ผลการศึกษาพบว่าสัดส่วนของกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการควบคุมภายในของธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทั้งนี้ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของคณะกรรมการ และสัดส่วนกรรมการเพศหญิงกับการเปิดเผยการควบคุมภายใน

คำสำคัญ : การกำกับดูแลกิจการ, การเปิดเผย , การควบคุมภายใน

Abstract

The objective of this study was to find the relationship between corporate governance and internal control disclosure of the banks listed in the Stock Exchange of Thailand (SET). The data were collected from the annual reports and financial statements from 11 banks listed in SET during year 2015-2019 by the study was conducted for 5 years. Totals of 55 data. Multiple regression was used to find the relationship between corporate governance and internal control disclosure of the banks listed in the Stock Exchange of Thailand (SET). Independent variables in the study were board size, proportion of independent directors, and proportion of female directors. The results showed the proportion of independent directors. The results showed the proportion of independent directors related to disclosure of internal control of the listed banks (SET). However not found relationship between board size and proportion of female directors with the disclosure of internal control.

Keyword: corporate governance, Discloser, Internal control

คำนำ

สถาบันการเงินมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจการเงินของประเทศ โดยทำหน้าที่ระดมและจัดสรรเงินทุนแก่ภาคเศรษฐกิจรวมถึงการให้ข้อมูลทางการเงินเพื่อการตัดสินใจและธนาคารยังตระหนักถึงความสำคัญของการกำกับดูแลกิจการที่ดี เพื่อให้การดำเนินธุรกิจของธนาคารมีความเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน และในส่วนของคณะกรรมการได้กำหนดหลักการการกำกับดูแลกิจการของธนาคารเป็นลายลักษณ์อักษร ถึงความยึดมั่นของคณะกรรมการในการปฏิบัติตามคุณลักษณะหลักของกระบวนการกำกับดูแลกิจการที่ดี เพื่อผลกำไรที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและสร้างความน่าเชื่อถือในธุรกิจธนาคาร (Mehran, Rao, Bhatt, Gibson, Caixeta, Eikelboom, & Serebruany, 2011)

จากที่กล่าวมาการกำกับดูแลกิจการที่ดีจึงเป็นการสร้างความโปร่งใส โดยการเปิดเผยการรายงานการควบคุมภายใน และเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือกับองค์กร ดังนั้นจึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาว่าการกำกับดูแลกิจการที่ดี จะมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการควบคุมภายในของธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างไร เพื่อจะได้นำผลการศึกษาไปใช้ในการพิจารณาของหน่วยงานกำกับดูแลเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการเปิดเผยการควบคุมภายในของธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory)

ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการ ทั้งนี้ เนื่องจากแนวคิดของการกำกับดูแลกิจการ เป็นสิ่งที่ช่วยปกป้องผลประโยชน์ทางการเงินของผู้ถือหุ้นโดยการควบคุมการบริหารงานของตัวแทน (Jensen and Meckling, 1978) ทั้งนี้ คณะกรรมการบริษัทที่มีความรับผิดชอบในการดำเนินงานเพื่อผลประโยชน์ของเจ้าของ หรือผู้ถือหุ้น โดยมีหน้าที่เป็นผู้ควบคุมและดูแลการดำเนินงานของผู้บริหารให้บรรลุตามเป้าหมายของบริษัทและรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ทั้งนี้ Fama and Jensen (1983) ระบุว่า การตรวจสอบและควบคุมการดำเนินการของฝ่ายบริหารเป็นหน้าที่ที่สำคัญที่สุดของคณะกรรมการ นอกจากนี้การเพิ่มจำนวนสมาชิกในคณะกรรมการช่วยเพิ่มความสามารถของคณะกรรมการในการตรวจสอบและควบคุมการดำเนินการของฝ่ายบริหารซึ่งจะช่วยเพิ่มความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูลมากขึ้น

ขนาดของคณะกรรมการ

จากการศึกษาของ จักรวุฒิ ขอบพิเชียร (2552) พบว่าขนาดของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสังคม และสนับสนุนว่าบริษัทที่มีขนาดของคณะกรรมการบริษัทที่ใหญ่กว่ามีอิทธิพลต่อการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสังคมอยู่ในระดับสูงกว่าบริษัทที่มีขนาดของคณะกรรมการบริษัทที่เล็กกว่า นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Buniamin, Alrazi, Johari, and Abd Rahman (2008) พบว่า ขนาดของคณะกรรมการมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อม และการศึกษาของ Haniffa and Cooke (2005) พบว่า ขนาดของคณะกรรมการบริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม และผลการวิจัยของ Deumes และ Knechel (2008) ระบุว่า การรายงานเกี่ยวกับการควบคุมภายในมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับขนาดของคณะกรรมการ ส่งผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจธนาคาร ให้มีประสิทธิภาพที่ดี ซึ่งจะช่วย ลดผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นในการดำเนินงาน หรือการเกิดข้อบกพร่องในการควบคุมภายใน

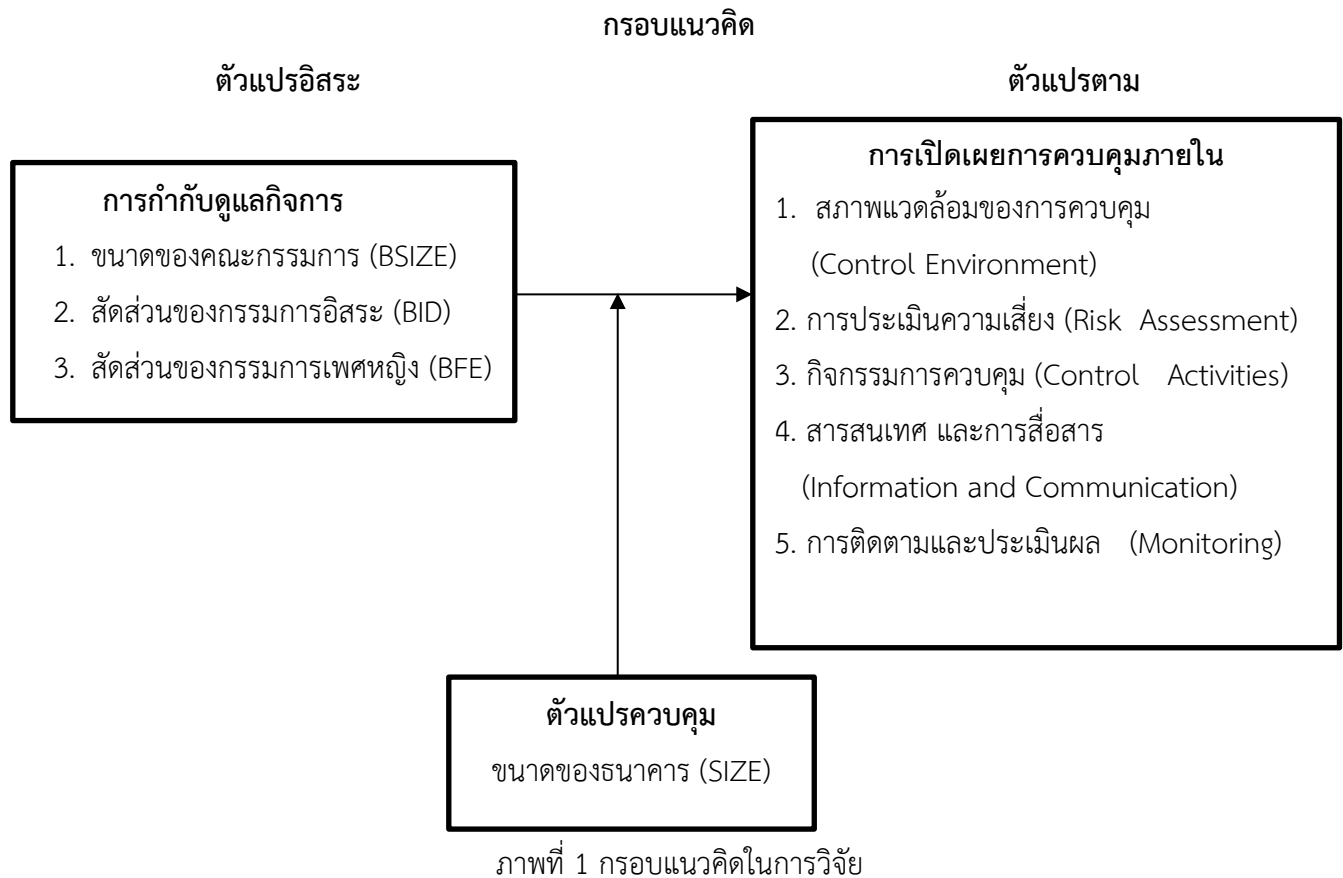
แต่การศึกษาของ Gary (2012) พบว่า คณะกรรมการที่มีขนาดใหญ่กว่ามีแนวโน้มที่คุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลที่ลดลง ทั้งนี้ การศึกษาของ Agyei - Mensah (2016) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างขนาดคณะกรรมการกับการเปิดเผยการควบคุมภายใน เช่นเดียวกับการศึกษาของ Cheng and Courteney (2006) พบว่า ขนาดของคณะกรรมการไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ

สัดส่วนของกรรมการอิสระ

จากศึกษาของ Agyei - Mensah (2016) ได้ทำการสำรวจสภาพแวดล้อมการเปิดเผยการควบคุมภายในและการกำกับดูแลกิจการ พบว่าสัดส่วนของกรรมการอิสระมีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายในในเชิงบวก ซึ่งชี้ให้เห็นมุมมองที่ว่ากรรมการอิสระ เป็นการช่วยเพิ่มช่วยเพิ่มคุณภาพและความโปร่งใสของข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Ahmad, Abdullah, Jamel, and Omar (2015) ที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าตรวจสอบการเปิดเผยการปฏิบัติตามแนวทางการควบคุมภายในประเทศมาเลเซีย พบว่ากรรมการอิสระที่มีความเชี่ยวชาญและก่อให้เกิดประโยชน์แก่การดำเนินงาน มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติการจัดการความเสี่ยงและการควบคุมภายในที่ดี นอกจากนี้ Leung and Horwitz (2003) พบว่าสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระมีอิทธิพลต่อการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานโดยสมัครใจกล่าวคือ กรรมการอิสระถือว่ามีความสำคัญในการปกป้องสิทธิของผู้ถือหุ้น เพราะคณะกรรมการมีหน้าที่ในการกำกับดูแลผู้บริหาร และควบคุมให้ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่เพื่อผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นทุกคน ทั้งนี้จากการศึกษาของ Yeh, Chung, and Liu (2011) พบว่าสัดส่วนของกรรมการอิสระส่งผลเชิงบวกต่อการดำเนินงานทางการเงิน เนื่องจากกรรมการอิสระ มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในกระบวนการตัดสินใจและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ เพื่อช่วยลดโอกาสที่อาจจะเกิดภาวะความเสี่ยงมากเกินไป

สัดส่วนของกรรมการเพศหญิง

จากการศึกษาของ Ashfeq and Rui (2019) ทดสอบผลกระทบของคณะกรรมการและ คณะกรรมการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพต่อการเปิดเผยการควบคุมภายใน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า บริษัทภาครัฐในเอเชียใต้มีแนวโน้มที่จะเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายในมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับบริษัทเอกชน และจากการวิจัยของ Haniffa and Cooke (2005) กล่าวว่ากรรมการเพศหญิงในคณะกรรมการนั้น มีผลเชิงบวกต่อแนวปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท ทั้งนี้การศึกษาของ บุษบงกช บุญกุล (2555) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนของคณะกรรมการเพศหญิงกับการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสังคม จากผลการศึกษาดังกล่าว อาจเป็นผลมาจากวัฒนธรรม สังคมไทยที่ใช้สิทธิความเท่าเทียมและความเสมอภาคกันระหว่างเพศ จึงไม่ส่งผลต่อการดำเนินกิจการและการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จึงไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนของคณะกรรมการเพศหญิงกับการเปิดเผยข้อมูลการบริหารความเสี่ยง

สมมติฐานงานวิจัย

H1 : ขนาดของคณะกรรมการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยการควบคุมภายในของธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

H2 : สัดส่วนของกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยการควบคุมภายใน

H3 : สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการเปิดเผยการควบคุมภายในของธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการเปิดเผยการควบคุมภายในของธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ธนาคารที่จดทะเบียนในตลาด

หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 11 ธนาคาร โดยทำการศึกษาในระหว่างปี พ.ศ. 2558 – 2562 รวมจำนวนข้อมูล 55 ข้อมูล โดยทำการเก็บรวบรวมจากรายงานประจำปี (Annual Report) และงบการเงินประจำปี

สำหรับการศึกษานี้ใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อวิเคราะห์ลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และนอกจากนี้มีการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระโดยการตรวจสอบ Multicollinearity โดยตัวแปรอิสระทุกตัวแปรนั้นมีค่า Variance Inflation Factor (VIF) ไม่เกิน 10 และค่า Tolerance ของตัวแปรอิสระทุกตัวแปรมีค่าไม่เข้าใกล้ 0 และได้ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$ICDISC_{it} = \beta_0 + \beta_1 BSIZE_{it} + \beta_2 BID_{it} + \beta_3 BFE_{it} + \beta_4 SIZE_{it} + \varepsilon_{it}$$

โดยที่

$ICDISC_{it}$	=	การเปิดเผยการควบคุมภายในของธนาคาร i ในปี t
$BSIZE_{it}$	=	ขนาดของคณะกรรมการของธนาคาร i ในปี t
BID_{it}	=	สัดส่วนของกรรมการอิสระของธนาคาร i ในปี t
BFE_{it}	=	สัดส่วนของกรรมการเพศหญิงของธนาคาร i ในปี t
$SIZE_{it}$	=	ขนาดของธนาคาร
ε_{it}	=	ค่าความคลาดเคลื่อน (Error Term)

ผลการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการเปิดเผยการควบคุมภายในของธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

ตัวแปร (Variables)	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ค่าต่ำสุด (Minimum)	ค่าสูงสุด (Maximum)	ค่ามัธยฐาน (Median)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)
ICDISC	67.33	14.00	347.00	52.00	66.81
BSIZE	12.96	8.00	19.00	12.00	2.97
BID	0.41	0.31	0.60	0.38	0.09

BFE	0.20	0.00	0.45	0.20	0.13
SIZE	9.03	8.21	11.59	9.03	0.58

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์พบว่าธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการเปิดเผยการควบคุมภายใน (IDISC) โดยวัดจากการนับจำนวนบรรทัดการเปิดเผยการควบคุมภายในโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 67.33 มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 14 มีค่าสูงสุดเท่ากับ 347 มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 52.00 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 66.81

ขนาดของคณะกรรมการ (BSIZE) วัดจากจำนวนคณะกรรมการธนาคาร พบว่าธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีจำนวนคณะกรรมการธนาคารเฉลี่ยเท่ากับ 13 คน มีจำนวนต่ำสุดเท่ากับ 8 คน มีจำนวนสูงสุดเท่ากับ 19 คน มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 12 คน และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.97

สัดส่วนของกรรมการอิสระ (BID) วัดจากจำนวนกรรมการอิสระต่อจำนวนคณะกรรมการธนาคารทั้งหมด พบว่าธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีจำนวนกรรมการอิสระ เฉลี่ยร้อยละ 41 จำนวนต่ำสุดร้อยละ 31 มีจำนวนสูงสุตร้อยละ 60 มีค่ามัธยฐานร้อยละ 38 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานร้อยละ 9

สัดส่วนของกรรมการเพศหญิง วัดจากจำนวนกรรมการเพศหญิงต่อจำนวนคณะกรรมการธนาคารทั้งหมด พบว่าธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีจำนวนกรรมการเพศหญิง เฉลี่ยร้อยละ 20 มีจำนวนต่ำสุดร้อยละ 0 มีจำนวนสูงสุตร้อยละ 45 มีค่ามัธยฐานร้อยละ 20 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานร้อยละ 13

ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการเปิดเผยการควบคุมภายใน

ตัวแปร	Enter Method	t	P value	Collinearity Statistics	
	Standardized			Tolerance	VIF
	Coefficients				
	Beta				
(Constant)		0.826	0.413		
BSIZE	0.249	1.683	0.099	0.699	1.431
BID	0.438	2.871	0.006*	0.656	1.524
BFE	-0.243	-1.676	0.100	0.724	1.382

ตัวแปร	Enter Method	t	P value	Collinearity Statistics	
	Standardized Coefficients Beta			Tolerance	VIF
SIZE	-0.217	-1.484	0.144	0.712	1.404
R ² = .237 Adj. R ² = .176 F = 3.89					

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์พบว่าค่า Variance Inflation Factor (VIF) ของตัวแปรอิสระทุกตัวแปรนั้นมีค่าไม่เกิน 10 และค่า Tolerance ของตัวแปรอิสระทุกตัวแปรไม่เข้าใกล้ 0 จึงไม่ทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity และผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการเปิดเผยการควบคุมภายในพบว่า สัดส่วนของกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการควบคุมภายใน ทั้งนี้ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของคณะกรรมการและสัดส่วนของกรรมการเพศหญิงกับการเปิดเผยการควบคุมภายใน

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการเปิดเผยการควบคุมภายในของธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ใช้ข้อมูลรายงานประจำปี และงบการเงิน ตั้งแต่ปี 2558 - 2562 โดยทำการศึกษาเป็นเวลา 5 ปี จำนวนธนาคารที่ใช้ในการศึกษา มีจำนวน 11 ธนาคาร รวมข้อมูลทั้งสิ้น 55 ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ เพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการเปิดเผยการควบคุมภายในของธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยตัวแปรการกำกับดูแลกิจการที่ดี ประกอบด้วย ขนาดของคณะกรรมการ สัดส่วนของกรรมการอิสระ สัดส่วนของกรรมการเพศหญิง

ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างสัดส่วนของกรรมการอิสระกับการเปิดเผยการควบคุมภายใน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Agyei - Mensah (2016) และ Leung and Horwitz (2003) ที่ได้ทำการสำรวจสภาพแวดล้อมการเปิดเผยการควบคุมภายในและการกำกับดูแลกิจการ พบว่าสัดส่วนของกรรมการอิสระมีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลการควบคุมภายในในเชิงบวก ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการมีกรรมการอิสระ เป็นการช่วยเพิ่มช่วยเพิ่มคุณภาพและความโปร่งใสของข้อมูล กรรมการอิสระที่มีความเชี่ยวชาญและก่อให้เกิดประโยชน์แก่การดำเนินงานของธนาคาร

สำหรับขนาดของคณะกรรมการ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการควบคุมภายในของธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งต่างจากการศึกษาของ Yeh et al. (2011) และ Belkhir (2009) แต่สอดคล้องกับการศึกษาของของ Agyei - Mensah (2016) และ Cheng and Courteney (2006) อาจเนื่องมาจากจำนวนคณะกรรมการในแต่ละธนาคารในประเทศไทย มีจำนวนไม่แตกต่าง จึงอาจจะเป็นเหตุผลที่ทำให้ขนาดของคณะกรรมการไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการควบคุมภายในของธนาคาร

สำหรับสัดส่วนกรรมการเพศหญิง พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยการควบคุมภายในของธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งต่างจากการศึกษาของ Haniffa and Cooke (2005) ซึ่งพบความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนกรรมการเพศหญิงกับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท แต่สอดคล้องกับการศึกษาของ บุษบงกช บุญกุล (2555) ซึ่งไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนของคณะกรรมการเพศหญิงกับการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสังคมจากผลการศึกษาดังกล่าว อาจเป็นผลมาจากวัฒนธรรมสังคมไทยที่ใช้สิทธิความเท่าเทียมและความเสมอภาคกันระหว่างเพศ จึงไม่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท

ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะของการวิจัยครั้งต่อไปควรขยายขอบเขตกลุ่มตัวอย่าง หรือ อาจจะศึกษาประชากรกลุ่มตัวอย่างอื่น หรือการเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมตัวแปรการกำกับดูแลกิจการ เพื่อให้เห็นผลการวิจัยในมุมมองที่แตกต่างกันไปและเป็นประโยชน์ต่อนักวิชาการรวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับหน่วยงานกำกับดูแลสามารถนำผลการศึกษาที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากลไกการกำกับดูแลกิจการที่ดีต่อไป

บรรณานุกรม

- จักรวดี ขอบพิเชียร. (2549). การดำเนินธุรกิจเป็นกลุ่มบริษัทในเครือที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการกำกับดูแลกิจการและการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม. *วารสารวิทยาการจัดการ*. 1 (1), 85 - 101.
- บุษบงกชบุญกุล. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการ บริษัท และการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสังคมกับคุณภาพกำไรของ บริษัท จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตมหาบัณฑิตภาควิชาบัญชีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Agyei-Mensah, B.K. (2016), "Internal control information disclosure and corporate governance: evidence from an emerging market", *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*, 16 (1), 79 - 95.
- Ahmad, R.A.R, Abdullah, N., Jamel, NESM. and Omar, N. (2015). "Board characteristics and risk

- management and internal control disclosure level: evidence from Malaysia", *Procedia Economics and Finance*. 31, 601-610.
- Ashfaq, K., & Rui, Z. (2019). The effect of board and audit committee effectiveness on internal control disclosure under different regulatory environments in South Asia. *Journal of Financial Reporting and Accounting*.
- Buniamin, S., Alrazi, B., Johari, N. H., & Abd Rahman, N. R. (2008). An investigation of the association between corporate governance and environmental reporting in Malaysia. *Asian Journal of Business and Accounting*, 1(2), 65-99.
- Cheng, E.C. M. and Courtenay, S.M. (2006). Board composition, regulatory regime and voluntary disclosure. *The International Journal of Accounting*. 41, 262-289.
- Deumes, R. and Knechel, W.R. (2008), "Economic incentives for voluntary reporting on internal risk management and control systems", *Auditing: A Journal of Practice and Theory*. 27, 35-66.
- Gary, F. (2012). *The Effect of Corporate Governance on Voluntary Risk Disclosures : Evidence from Greenhouse Gas Emission Reporting*. Indiana University Kelley School of Business Department of Accounting.
- Haniffa, R.M. and Cooke, T.E. (2005). The impact of culture and governance on corporate social reporting. *Journal of Accounting and Public Policy*. 24, 391-430.
- Jensen, M. C., & Meckling, W. H. (1978). Can the corporation survive?. *Financial Analysts Journal*. 34 (1), 31-37.
- Leung, S., & Horwitz, B. (2003). Director ownership and voluntary segment disclosure: Hong Kong evidence. *Journal of International Financial Management & Accounting*. 15 (3), 235-260
- Mehran, H., Morrison, A. D., & Shapiro, J. D. (2011). Corporate governance and banks: What have we learned from the financial crisis?. *Federal Reserve Bank of New York* . 502.
- Yeh, Y. H., Chung, H., & Liu, C. L. (2011). Committee independence and financial institution performance during the 2007-08 credit crunch: Evidence from a multi-country study . *Corporate Governance-An International Review*. 19 (5), 437 - 458.